

FIZIKA DARSLARI ORQALI O'QUVCHILARDA VATANPARVARLIK TUYG'ULARINI SHAKLLANTIRISH

Qodirberganova Aziza Rahimboy qizi

Urganch davlat pedagogika instituti

Fizika va astronomiya yo'nalishi 231-guruh talabasi

Annotatsiya. *Mazkur maqolada fizika darslari jarayonida o'quvchilarda vatanparvarlik tuyg'ularini shakllantirish masalalari yoritilgan. Fizika fanining amaliy va hayotiy jihatlarini asosida o'quvchilarda Vatanga sadoqat, jamiyat oldidagi mas'uliyat hamda ilm-fanga ongli munosabatni rivojlantirish yo'llari tahlil qilinadi. Maqolada muallifning pedagogik kuzatuvlari va umumiy ta'lim tajribasiga tayangan holda fikrlar bayon etilgan.*

Kalit so'zlar: *fizika darsi, vatanparvarlik, o'quvchi tarbiyasi, amaliy ta'lim, milliy ong.*

Bugungi kunda ta'lim tizimi oldida turgan eng muhim vazifalardan biri — o'quvchilarni nafaqat bilimli, balki Vatanga sodiq, mas'uliyatli va ongli shaxs sifatida tarbiyalashdir. Maktab ta'limida bu masala alohida ahamiyat kasb etadi, chunki aynan shu bosqichda o'quvchilarning dunyoqarashi, hayotga va jamiyatga bo'lgan munosabati shakllanadi.

Ko'pincha vatanparvarlik tarbiyasi tarix, adabiyot yoki huquq fanlari bilan bog'lanadi. Albatta, bu fanlarning o'rni beqiyos. Biroq fizika kabi tabiiy fanlar ham o'quvchilarda vatanparvarlik tuyg'ularini shakllantirishda katta imkoniyatlarga ega. Fizika fani orqali o'quvchilarga ilm-fan, texnika va ishlab chiqarish Vatan taraqqiyotining asosiy omillaridan biri ekanini tushuntirish mumkin.

Fizika fanining tarbiyaviy imkoniyatlari. Fizika fani tabiat hodisalarini o'rganish bilan birga, inson hayotida muhim bo'lgan ko'plab texnologik jarayonlarning ilmiy asosini tashkil etadi. Energetika, sanoat, transport, aloqa va tibbiyot sohalarini fizikasiz tasavvur qilib bo'lmaydi. Shu sababli fizika darslarida ushbu yo'nalishlarga oid misollarni keltirish o'quvchilarda fanga nisbatan qiziqishni oshiradi.

Masalan, elektr energiyasi mavzusini o'rganishda elektr stansiyalarining mamlakat iqtisodiyotidagi o'rni haqida suhbatlashish mumkin. Mexanika bo'limida transport tizimlari, issiqlik hodisalarida esa energiya tejankor texnologiyalar misol qilib keltirilsa, o'quvchilar o'rganilayotgan mavzuning hayotdagi ahamiyatini chuqurroq anglaydilar. Bu esa ularda Vatan ravnaqiga daxldorlik hissini uyg'otadi.

Milliy kontekst va mahalliy misollarning ahamiyati

Fizika darslarini milliy kontekst asosida tashkil etish vatanparvarlik tarbiyasining samaradorligini oshiradi. Dars jarayonida mahalliy olimlar, muhandislar va ularning ilmiy yutuqlari haqida ma'lumot berish o'quvchilar uchun juda ta'sirli bo'ladi.

O'quvchi o'z yurti vakillarining muvaffaqiyatlarini bilganida, unda faxr hissi paydo bo'ladi. Shuningdek, yurtimizda amalga oshirilayotgan yirik infratuzilma loyihalari, energetika va sanoat sohasidagi yangiliklarni fizika darslari bilan bog'lash mumkin. Bu orqali o'quvchilar fizika fanini faqat darslikdagi mavzu emas, balki mamlakat kelajagi bilan bog'liq muhim fan sifatida qabul qiladilar.

Fanlararo yondashuv va milliy meros. Fizika darslarini boshqa fanlar bilan bog'lab o'qitish ham tarbiyaviy jihatdan muhimdir. Masalan, tarix va geografiya fanlari bilan integratsiya asosida qadimiy me'morchilik inshootlarida fizik qonunlarning qo'llanilishi haqida suhbatlashish mumkin. Qadimiy sug'orish tizimlari, hunarmandchilik buyumlari va me'moriy obidalarda ilmiy tafakkur elementlari mavjud bo'lganini ko'rsatish o'quvchilarda milliy merosga hurmatni kuchaytiradi.

Bu yondashuv orqali o'quvchilar ilm-fan va milliy qadriyatlar bir-biriga zid emas, aksincha, o'zaro uyg'un tushunchalar ekanini anglaydilar.

Loyiha asosida ta'lim va mas'uliyat hissi

Bugungi ta'limda loyiha asosida o'qitish usuli muhim o'rin tutadi. Fizika darslarida energiyani tejash, ekologik muammolar yoki oddiy texnik qurilmalar yaratishga oid loyihalar o'quvchilarning mustaqil fikrlashini rivojlantiradi. Eng muhimi, o'quvchi o'z bilimlari jamiyatga foyda keltirishi mumkinligini his qiladi. Bunday loyihalar orqali o'quvchilarda mas'uliyat, tashabbuskorlik va fuqarolik ongini shakllantirish mumkin. Bu esa vatanparvarlik tuyg'ularining amaliy ko'rinishidir. O'qituvchining roli Fizika darslarida vatanparvarlik tarbiyasining muvaffaqiyati ko'p jihatdan o'qituvchining shaxsiga bog'liq. O'qituvchi o'z faniga mehr bilan yondashsa, o'quvchilarda ham shu munosabat shakllanadi. O'qituvchining samimiyligi, hayotiy misollar keltirishi va o'quvchi bilan muloqoti tarbiyaviy jarayonning muhim omili hisoblanadi.

Xulosa qilib aytganda, fizika darslari o'quvchilarda vatanparvarlik tuyg'ularini shakllantirishda katta imkoniyatlarga ega. Darslarni hayot bilan bog'lab, sodda va tushunarli tarzda tashkil etish orqali o'quvchilarda ilm-fanga hurmat, jamiyat oldidagi mas'uliyat va Vatanga sadoqatni rivojlantirish mumkin. Fizika fani nafaqat ilmiy bilimlar manbai, balki tarbiyaviy vosita sifatida ham muhim ahamiyat kasb etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. — Toshkent: Ma'naviyat, 2008 (Vatanparvarlik va ma'naviy tarbiya masalalarining nazariy asoslari yoritilgan.)
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. — Toshkent, 2022. (Ta'lim va yoshlar tarbiyasiga oid ustuvor yo'nalishlar belgilangan.)

3. Abdullayeva M., Jo'rayev R. Pedagogika nazariyasi va amaliyoti. — Toshkent: Fan va texnologiya, 2019. (Zamonaviy ta'lim va tarbiya jarayonining pedagogik asoslari.)

4. Sattorov A. Fizika o'qitish metodikasi. — Toshkent: O'qituvchi, 2020. (Fizika darslarini samarali tashkil etish bo'yicha metodik tavsiyalar.)

5. Jo'rayev R., To'xtasinov N. Ta'lim jarayonida vatanparvarlik tarbiyasi. — Toshkent: Ma'naviyat, 2016. (Maktab ta'limida vatanparvarlik tarbiyasining mazmuni va shakllari.)

6. Zimnyaya I.A. Pedagogicheskaya psixologiya. — Moskva: Logos, 2017. (O'quvchilarda motivatsiya va ongli munosabatni shakllantirish masalalari.)

7. Krajnov S.V. Metodika prepodavaniya fiziki v obshcheobrazovatelnoy shkole. — Moskva: Prosveshcheniye, 2018.

(Fizika fanini o'qitishda zamonaviy yondashuvlar.)

8. UNESCO. Education for Sustainable Development: Learning Objectives. — Paris, 2017. (Ta'lim orqali mas'uliyatli va ongli shaxsni tarbiyalash masalalari.)